

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Prediker 4, 4 - 6
Ochtenddienst / middagdienst

Broeders en zusters,

Morgendienst

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 95 : 1 en 3**
- 4. Lezing van de wet**
- 5. Schuldbelijdenis door het zingen van Gezang 156**
- 6. Genadeverkondiging**
- 7. Zingen : Gezang 90 : 2**
- 8. Schriftlezing : Prediker 2 : 1 - 11**
- 9. Zingen : Psalm 49 : 1 en 3**
- 10. Tekst : Prediker 4 : 4 - 6**
- 11. Zingen : Psalm 119 : 28 en 49**
- 12. Dankzegging en gebed**
- 13. Slotzang : Psalm 127 : 1 en 2**
- 14. Zegen**

Middagdienst

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 95 : 1 en 3**
- 4. Gebed voor de opening van het Woord**
- 5. Schriftlezing : Prediker 2 : 1 - 11**
- 6. Zingen : Psalm 49 : 1 en 3**
- 7. Tekst : Prediker 4 : 4 - 6**
- 8. Zingen : Psalm 119 : 28 en 49**
- 9. Geloofsbelijdenis door het zingen van Gezang 179b**
- 10. Dankzegging en gebed**
- 11. Collecte**
- 12. Slotzang : Psalm 127 : 1 en 2**
- 13. Zegen**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Het nieuwe jaar is net 17 dagen oud. De kinderen zijn alweer twee weken naar school geweest. En op het werk is ook het normalen ritme weer opgepakt. Het nieuwe van het nieuwe jaar is er eigenlijk al weer vanaf. Toch is het goed om eens na te denken over de manier waarop we bezig willen in dit nieuwe jaar. Hoe doen we ons werk? Wat drijft ons bij ons bezig zijn in dit leven.

Als er iemand veel over het leven heeft nagedacht was het de Prediker. En die Prediker was een zeer intelligente man. Maar dat niet alleen. Hij was ook een heel wijs man. Wat niet perse hetzelfde is. Je hebt heel intelligente mensen, die toch als dwazen leven. Zo heb je ook eenvoudige mensen die heel wijs zijn. Wijsheid heeft te maken met inzicht in het leven. Met de dingen van het leven doorzien en daar goed mee om weten te gaan.

De Prediker heeft zijn wijsheid overigens niet alleen uit boeken. Maar uit zijn woorden blijkt duidelijk dat hij uit ervaring spreekt. Want hij heeft van alles en nog wat uitgeprobeerd in zijn leven. In zijn zoektocht naar geluk. Hij heeft gefeest en geprobeerd in alle opzichten van het leven te genieten. In hoofdstuk 2 schrijft hij daarover. Hij heeft genoten van muziek. Hij heeft het genot geproefd van vele vrouwen. Hij heeft zich ondergedompeld in de vrolijkheid van de wijn. Hij heeft echt geprobeerd om een vrolijk leven te leiden. Maar terugkijkend moet hij ervan zeggen dat het hem niet het geluk heeft gebracht dat hij gehoopt had te zullen vinden.

Maar hij heeft niet alleen maar plezier gemaakt. Nee, hij wilde ook iets presteren. Iets achterlaten. Naam maken in de geschiedenis. Ook daar vertelt hij over in hoofdstuk 2. Hij heeft paleizen gebouwd en wijngaarden geplant. Hij heeft tuinen en parken aangelegd en daarin een keur van vruchtbomen geplant. Hij heeft waterbekkens gegraven. Hij heeft veel rijkdom weten te verwerven. Hij bezat slaven en slavinnen, grote kuddes runderen, schapen en geiten. De Prediker is druk geweest tijdens zijn leven en heel veel tot stand weten te brengen.

In onze tekst geeft de Prediker zijn visie op heel het bezig zijn van de mens in zijn werk. En bij dat werk moeten we niet alleen denken aan het betaalde werk. Onze baan. Of alleen onze school. Nee, het gaat hier over al ons bezig zijn. Al ons actief zijn. Heel ons streven om iets op te bouwen in dit leven. En in de drie verzen van onze tekst belicht de

Prediker dat bezig zijn vanuit drie invalshoeken. En in dit schrijven van de prediker, spreekt de grote Prediker, de Heilige Geest tot ons.

De Heilige Geest geeft ons onderwijs over ons bezig zijn in dit leven.

Hij wijst ons op:

- 1. De drijfveer achter ons bezig zijn**
- 2. Het belang van ons bezig zijn**
- 3. De juiste houding bij ons bezig zijn**

We zullen dus eerst luisteren naar wat de Heilige Geest ons leert over ons bezig zijn in dit leven. In vers 4 doet de prediker een stevige uitspraak over ons bezig zijn hier op aarde. Hij zegt namelijk dat al ons gezwoeg en alles wat een mens bereikt in zijn leven het resultaat is van afgunst op een ander. De prediker houdt zichzelf niet buiten schot, want in hoofdstuk 2 laat hij zien hoe hij zichzelf ook heeft laten drijven door afgunst. In vers 7 schrijft hij dat hij meer bezit heeft vergaard dan iedereen die voor hem in Jeruzalem heeft geregeerd. En in vers 9 herhaalt hij dat nog een keer. Maar als het gaat over de vraag wat dat allemaal waard is dan moet hij zeggen dat het alleen maar lucht was en najagen van wind.

Misschien vinden we deze uitspraak van de prediker dat heel ons gezwoeg het resultaat is van afgunst op een ander wat overdreven. Afgunst is natuurlijk een negatief woord. En zo'n negatief woord maakt dus heel ons bezig zijn verdacht. Maar laten we eens eerlijk voor onszelf nagaan wat ons nu drijft in dit leven. Dat is niet voor iedereen gelijk. Maar worden velen van ons niet gedreven door een verlangen om zich de moeite waard te voelen? En wat hebben we nodig om onszelf de moeite waard te vinden? Wordt dat niet grotendeels bepaald door onze omgeving? Vindt die ons de moeite waard? En wie in deze wereld de moeite waard gevonden wil worden, zal iets te bieden moeten hebben. We willen toch allemaal op de een of andere manier succesvol zijn. Onze samenleving zit zo ook in elkaar. Van werknemers wordt verwacht dat ze ambities hebben. Dat ze hogerop willen komen. Die hele manier van denken veronderstelt dus dat we de positie nastreven die nu door een ander wordt bezet. En het komt toch ook uit onszelf. Ze zien mensen en denken dan: 'Ik zou willen dat ik net als hem of haar was.' Misschien door de indruk die die persoon zelf op ons maakt. Of door de indruk die we die persoon op de omgeving zien maken. Dat zou je zelf ook willen. En mogelijk gaan we op zoek naar de sleutel van het succes van die persoon. Waarom maakt die zoveel

indruk? En zou ik dat ook kunnen leren? Of zou ik ook zo succesvol kunnen zijn? Want dan zou ik veel gelukkiger zijn. We doen dat soms niet eens bewust. Maar we kunnen daar kort en lang over praten, maar dat is dan toch een vorm van afgunst. Het succes, de positie, de waardering die die ander krijgt, wil jij ook hebben. Daarmee is nog niet gezegd dat je de ander zijn positie misgunt, maar als je moet kiezen tussen hem en jezelf, dan kies je voor jezelf. Hebben we niet allemaal in onze gedachten een doel dat we nastreven?! Dat kan zijn het bereiken van een bepaalde positie in het bedrijfsleven. Dat kan zijn het bereiken van een bepaalde status als gezin. Bijvoorbeeld in het midden van de kerk. Of in het midden van de familie. Zo van: 'wij zijn het geslaagde gezin. Wij hebben ons huwelijk op orde. Onze kinderen doen het goed op school. Mijn man doet het goed op zijn werk. Hij heeft net weer promotie gemaakt en dat kun je wel zien aan de auto waar hij nu in mag rijden, enz., enz.' En je komt dit ook tegen in het vrijwilligerswerk. Ik heb iemand gekend die in allerlei besturen zat. Hij werd daarin geprezen voor zijn werk, maar toch was het nooit genoeg. Als hij de ene functie had bereikt, ging hij op zoek naar een andere.

Misschien zegt u: 'Nou ik heb niet zoveel ambitie, want mijn mogelijkheden zijn toch maar beperkt.' Dat is natuurlijk voor ieder mens verstandig. Want van ieder mens zijn uiteindelijk de mogelijkheden beperkt. Maar is het dan toch niet zo, dat we binnen onze mogelijkheden toch een zo hoog mogelijke positie willen bereiken? Altijd weer zijn we bezig ons af te meten aan anderen. We zijn dan misschien wel niet zo goed als hij, maar we zijn dan toch in ieder geval wel beter hij.

Waarom is bijvoorbeeld roddelen zo'n geliefde bezigheid? Waarom vinden roddelbladen zoveel aftrek? Dat is toch hierom. Omdat die mensen die het zo gemaakt lijken te hebben, ook maar gewone stervelingen blijken te zijn. Mensen waar we misschien tegen op kijken, of mensen die vinden dat iedereen tegen hen op moet kijken, gaan in de fout en vallen door de mand. Zo geweldig zijn ze blijkbaar toch ook niet. Hè, ik voel me gelijk weer een stuk beter. Ik geloof dat we allemaal op onze eigen plek telkens weer bezig zijn om te bepalen hoe goed of slecht we het doen ten opzichte van de mensen om ons heen. We zijn altijd maar onszelf aan het classificeren en we zijn maar zelden tevreden met het resultaat. En als we het zijn, duurt dat vaak maar even. Want dan hebben we wel weer iemand gezien die iets heeft of heeft bereikt, wat dan weer ons nieuwe doel is. Zo proberen we te bepalen hoe waardevol we zijn. En dat

allemaal maar met het doel om onszelf de moeite waard te vinden. Om blij te kunnen zijn met onszelf.

De prediker noemt het 'enkel lucht en najagen van wind'. En hij heeft gelijk. Hoe vaak hebben we niet gedacht: 'Als ik dat heb bereikt of daar mee klaar ben, of dat verandert in mijn leven, dan zal ik gelukkig zijn.' En dan hadden we het bereikt, waren we enige tijd gelukkig, maar al gauw kwamen de gevoelens van ontevredenheid weer boven. Prediker noemt het najagen van al deze dingen het najagen van wind. Dat is wel een mooie typering. Want hebben jullie dat al wel eens geprobeerd, jongens en meisjes? De wind te vangen? Ja, waar zou je dat mee moeten doen? Met een net? Daar blaast de wind door heen. Met een plastic zak? Daar kun je wel wat wind in stoppen. Maar je hebt de wind dan nog echt niet het zwijgen opgelegd. Wat je ook probeert. Je kunt de wind niet vangen. Zo zal een mens het geluk niet kunnen vangen door te zwoegen en hard te werken. De prediker blijkt een grote kennis te hebben van de mens. Hij weet wat ons drijft. Dat in de eerste plaats.

We zullen in de tweede plaats luisteren naar wat de Heilige Geest ons leert over het belang van ons bezig zijn in dit leven. Een jongere die niet graag naar school gaat, zou op grond van het eerste punt kunnen denken, dat als al ons gezwoeg toch maar het resultaat is van afgunst, hij ook geen reden meer heeft om zijn best te doen op school. Misschien denkt hij wel: 'Nou dat wordt een ontspannen jaar in 2010.' Maar er is wel meer te zeggen over bezig zijn op deze aarde. Want is niets doen dan de oplossing?

Zeker niet. Want een mens is niet geschapen om niets te doen. Luilekkerland is niet hetzelfde als het paradijs. Adam en Eva waren ook voor de zondeval bezig. Want het is onze roeping om in Naam van de Here voor de schepping te zorgen en deze tot ontplooiing te brengen. En wie wegloupt voor zijn roeping, moet niet denken dat hij daar gelukkig van gaat worden. Want wie zijn roeping niet volgt is niet in zijn element. Die is als een vis op het droge. Die kwijnt weg, zoals prediker schrijft. Van altijd maar niets doen wordt een mens ongelukkig. Mensen die maar avond aan avond op de bank hangen en alleen maar een beetje zitten te zappen, gaan echt niet met een voldaan en tevreden gevoel naar bed. Je kunt ook geregeld verhalen lezen van mensen die zich uit de naad hebben gewerkt om eerder te kunnen stoppen met werken. Zoiets kan wel, maar als dat niet gepaard gaat met een goed plan over wat je dan gaat doen als je gestopt bent, dan levert het uiteindelijk alleen maar ongenoegen op. Zoiets pakt alleen maar goed uit

als je met die vrije tijd iets nuttigs gaat doen. In het kader van vrijwilligerswerk of ontwikkelingswerk. Anders leidt het alleen maar tot gevoelens van ongenoegen. De meesten van ons weten dat ook wel. Het is heerlijk om in de zomer een pauze te hebben van het werk. Maar op een gegeven moment gaat het toch ook weer kriebelen. Dan wil je weer iets doen. Dan wil je de gaven die je van de Here ontvangen hebt weer inzetten. Nee, niets doen is ook niet de goede houding. Van niets doen, kwijnt een mens weg. Dat in de tweede plaats.

We zullen tenslotte luisteren naar wat de Heilige Geest ons leert over de juiste houding bij ons bezig zijn in dit leven. De prediker heeft ons erop gewezen dat iedere vorm van werken die voortkomt uit afgunst, uit jaloezie, niets anders is dan het najagen van wind. Dat levert uiteindelijk niets op. Misschien wel een aardige baan, maar in termen van levensgeluk is het niets waard. Aan de andere kant heeft hij ook laten zien dat niets doen ook de oplossing niet is. Van een beetje met je handen in je schoot zitten, wordt een mens ook niet beter.

Hoe moet het dan? Wat is de wel de goede houding als we bezig zijn in deze wereld? De prediker zegt dan dat het beter is één hand gevuld te hebben met rust dan beide vuisten vol gezwog en najagen van wind. Hier wordt dus teruggegrepen op vers 4. Het woord gezwog keert terug. Ook is er een verbinding met vers 5. Want weer gaat het over wat we met onze handen doen. Die moeten we niet in onze schoot laten liggen. Maar we moeten ook niet in afgunst zwoegen. Prediker laat zien dat er evenwicht moet zijn. We moeten werken. Dat is onze roeping. Anders kwijnen we weg. Maar werken we vanuit afgunst dan wordt het een rusteloos werken. En dat is najagen van wind. Maar wat als we die afgunst nu eens overboord zetten? Als we zouden stoppen met ons te meten met anderen. Wat als we uiteindelijk met geen ander doel ons werk doen dan het daarin de Here te eren en te genieten van de opbrengst van onze arbeid. Zou dat niet voldoende zijn? Meer dan voldoende zijn? Zou dat niet de sleutel zijn om met de ene hand te werken en de andere hand gevuld te hebben met rust?

Als er mensen in deze wereld vanuit rust zouden moeten kunnen leven, dan zijn wij het toch? De leerlingen van Jezus Christus. Wat moeten wij nu nog bereiken? Alles wat echt belangrijk is, heeft Hij al voor ons gebracht. Alles wat echt de moeite waard is om te krijgen, ontvangt u door Hem uit genade. Hij heeft voor onze zonden betaald en ons met God verzoend. Hij heeft God gegeven wat wij Hem hebben onthouden. Wij hoeven

Gods liefde niet te verdienen. Want God heeft u al lief in Christus. Wij hoeven de toorn van God niet te stillen, want die is al door Christus gestild. Wat wilt u bereiken dat u niet uit genade ontvangt? We mogen leven uit genade. Ja, het is zelfs de enige manier om met God te kunnen leven en hoop te hebben op een nieuwe toekomst. Door te leven uit genade. We kunnen dus met geopende handen ons werk doen. We hoeven onze vuisten niet te ballen en te zwoegen en te ploeteren alsof we zelf ons geluk nog moeten bewerken. Al het goede ontvangt u om niets.

Zou het niet fantastisch zijn als we in dit nieuwe jaar vanuit deze houding bezig zijn in dit leven met God en met elkaar? Weg met de rusteloosheid. Weg met de leegheid. Levend vanuit de genade van Christus. Levend van de schatten die Christus voor ons verdiend heeft en waarin we alles vinden dat er werkelijk toe doet in dit leven en in dit nieuwe jaar van de Here.

Amen